

Kitabu cha Danieli - Nambari mia moja themanini

Makutano ya kinabii kati ya Roma, Wamakabayo, na Nyakati za Kisasa: Utafiti wa Maono ya Danieli

Jeff Pippenger
2024-04-10

Uriah Smith aliandika, “Roma iliunganishwa na watu wa Mungu, Wayahudi, kwa mapatano, mwaka 162 KK.” Wanahistoria wengi wa kisasa huweka tarehe hiyo kuwa 161 KK, na Smith mara mbili anarejelea 161 KK katika kitabu hichohicho. Dhana yangu ni kwamba rejeo hili la 162 KK ni kosa la uchapaji.

“Kwa aya ya 23 na 24 tunaelekezwa hadi upande huu wa mapatano kati ya Wayahudi na Waroma, 161 KK, hadi wakati ambapo Roma ilikuwa imepata utawala wa ulimwengu wote.”
Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 273.

Mistari wa kumi na moja na wa kumi na mbili yanataja ushindi na athari zilizofuata baada ya Vita vya Rafia, vilivyotokea mwaka 217 KK, kati ya Dola ya Seleukidi lililoongozwa na Antioko III Mkuu, na Ufalme wa Ptolemaiki wa Misri ulioongozwa na Mfalme Ptolemy IV Philopator.

Vita vya Panium, vilivyotokea miaka kumi na saba baadaye mnamo mwaka 200 KK, vilikuwa tena kati ya Ufalme wa Seleukidi na Ufalme wa Ptolemaiki.

Uasi wa Wamakabayo ulioanza mwaka 167 kabla ya Kristo ulikuwa ni uasi wa Wayahudi dhidi ya jitihada za Dola la Waseluki za kukandamiza desturi za kidini za Kiyahudi na kulazimisha utamaduni wa Kigiriki.

Kuwekwa wakfu upya kwa Hekalu la Pili mjini Yerusalemu, ambalo ndilo tukio la kihistoria linaloadhimishwa wakati wa Hanukkah, kulifanyika mwaka 164 KK, miaka mitatu kabla ya “agano” la mstari wa ishirini na tatu. Tukio hili lilifuata kampeni ya kijeshi iliyofanikiwa ya Wamakabayo dhidi ya majeshi ya Dola la Waseleukidi, chini ya uongozi wa Antioko IV Epifane mwenye sifa mbaya, aliyekuwa amelitia Hekalu unajisi na kupiga marufuku ibada za kidini za Kiyahudi. Antioko IV Epifane alikufa muda mfupi baada ya ushindi unaokumbukwa katika Hanukkah, na kifo hicho kinaashiria kushuka kwa nguvu za Wasyria kuanzia wakati huo na kuendelea katika historia.

Mnamo mwaka 200 KK (ambao pia ulikuwa wakati wa Vita vya Panium), Roma kwa mara ya kwanza iliingia katika historia ya kinabii ya Danieli sura ya kumi na moja. Hapo ndipo kuna ishara inayoweka msingi wa maono. Ushawishi wake wa makusudi katika historia hiyo unatambulisha kazi ya Yezebeli, ishara ya kanisa linalovuta nyuzi nyuma ya pazia. Yezebeli alikuwa nyumbani Samaria wakati mumewe Ahabu alipotazama manabii wake wakiuawa na Eliya. Herodia hakuwepo kwenye karamu ya siku ya kuzaliwa ya Herode, ambako binti yake Salome alimteka kimapenzi Herode. Katika historia ya Marekani, upapa, unaowakilishwa na kahaba wa Tiro,

unasahaulika hadi mwisho wa miaka sabini ya kiishara. Kisha anaanza kuimba nyimbo zake za udanganyifu kwa wafalme wa dunia. Mwaka 200 KK unaashiria wakati anapoanza kuimba waziwazi kwa wafalme katika siku za mwisho, muda mfupi kabla ya sheria ya Jumapili inayokaribia, kama inavyoonyeshwa katika aya ya kumi na sita.

Kabla ya "agano" la Wayahudi (161 KK hadi 158 KK), Wayahudi wa Makabi waliweka wakfu upya hekalu, kama inavyokumbukwa na Hanukkah mnamo 164 KK. Kisha, miaka mitatu baadaye, wakiwa bado katika mapambano yanayoendelea na Wasiria, Wayahudi wa Makabi waliomba msaada kutoka Roma. "Agano" na Roma lililoundwa wakati huo linakuwa jaribio la kinabii kwa wanafunzi wa unabii wa Mungu wa siku za mwisho.

Historia inaainisha mwaka 161 KK kuwa wakati ambapo "muungano" ulifanyika, lakini waasisi wanautambua kuwa ulikuwa mwaka 158 KK. Je, Miller alikuwa sahihi, au wanahistoria wa kisasa ndio sahihi? Miller aliongeza miaka mia sita sitini na sita (666) kwa mwaka 158 KK, na akafikia mwaka 508, wakati "kile cha kila siku" kiliondolewa. Utafute utakavyo, itakuwa vigumu sana, kama si haiwezekani kabisa, kupata ushahidi wa kihistoria kwa mwaka 158 KK kuwa ndio muungano kati ya Wayahudi na Warumi.

Aya ya kumi na sita ni sheria ya Jumapili, lakini kabla ya historia hiyo Rumi huingia katika historia ili kuithibitisha njozi katika mwaka wa 200 KK. Uasi wa Wamakabayo ulianza huko Modein mwaka wa 167 KK, na hatimaye wakaliweka wakfu tena hekalu mwaka wa 164 KK. Kisha tangu 161 KK hadi 158 KK, Wayahudi wanaingia katika agano na mamlaka ya Kirumi. Kipindi cha 161 KK hadi 158 KK kinawakilisha muda uliokuwa wa lazima ili kuanzisha "muungano." Ufahamu huu hutambua "muungano" huo kwa upatano na ushuhuda wa wanahistoria, na pia kwa kupatana na chati iliyoongozwa na mkono wa Bwana na ambayo haipaswi kubadilishwa.

Wanahistoria wanatujulisha kwamba mchakato wa kujadiliana mikataba kati ya mataifa ya kale kama Yuda na Roma katika karne ya pili KK ulitofautiana kulingana na hali mahususi, itifaki za kidiplomasia, na uwiano wa nguvu uliokuwepo. Kwa kawaida, mchakato huo ungeanza kwa upande mmoja kuonyesha nia ya kuanzisha mkataba au muungano na upande mwingine. Katika hali ya Yuda na Roma, Yuda ilianzisha mawasiliano na Roma ili kupendekeza muungano rasmi.

Njia za kidiplomasia zingetumiwa kuwasilisha pendekezo na kuanzisha mazungumzo. Hili lilipaswa kujumuisha kuwatuma mabalozi au wajumbe kwenda Roma kukutana na viongozi wake au wawakilishi wake. Mara mazungumzo yalipoanza, pande zote mbili zingejadili masharti ya mkataba uliopendekezwa. Hii ingeweza kujumuisha mfululizo wa mikutano, kubadilishana ujumbe wa kidiplomasia, na huenda pia ushiriki wa wajumbe wa kati au wapatanishi ili kuwezesha mazungumzo. Wakati wa mazungumzo, kila upande ungetafakari masharti yaliyopendekezwa na mwenzake na huenda ukatoa mapendekezo mbadala au kutafuta marekebisho ya baadhi ya masharti. Mchakato huu ungeweza kujumuisha tafakari ya kina, mashauriano na washauri, na tathmini za faida na hasara zinazoweza kutokea za mkataba uliopendekezwa.

Iwapo pande zote mbili zingefikia makubaliano kuhusu masharti ya mkataba, nyaraka rasmi zingemandaliwa zikiainisha vigezo na masharti vilivyokubaliwa na pande zote mbili. Kisha mkataba

ungehitaji kuridhiwa na mamlaka husika za kila taifa. Katika muktadha wa Roma, hili lingeweza kuhusisha idhini ya Seneti au vyombo vingine vya utawala. Vivyo hivyo, huko Yuda, mkataba huo huenda ukahitaji idhini ya uongozi wake au baraza lake la utawala. Mara tu baada ya kuridhiwa, mkataba ungeanza kutekelezwa, na pande zote mbili wangetarajiwa kuzingatia masharti yake. Hili lingeweza kuhusisha aina mbalimbali za ushirikiano, makubaliano ya ulinzi wa pamoja, mahusiano ya biashara, au aina nyingine za ushirikiano wa kidiplomasia kama ilivyoainishwa katika mkataba.

Katika karne ya pili kabla ya Kristo, safari kutoka Yudea (iliyoko katika eneo la mashariki la Bahari ya Mediterania) hadi Roma (iliyoko Italia ya kati) ingekuwa ngumu na ya kuchukua muda mrefu, hasa ukizingatia vikwazo vya mbinu za usafiri za nyakati za kale. Umbali kati ya Yudea na Roma ni takribani kilomita 1,500 hadi 2,000 (maili 930 hadi 1,240) kutegemea njia mahsusi iliyochaguliwa. Usafiri wa baharini mara nyingi ulikuwa wa kasi na wenye ufanisi zaidi kuliko usafiri wa nchi kavu katika nyakati za kale, lakini usafiri wa baharini uliathiriwa na upepo uliotawala. Kusafiri kwa meli kutoka bandari iliyoko Yudea hadi bandari nchini Italia (kama vile Ostia, bandari ya Roma) kungechukua wiki kadhaa, kutegemea mambo kama hali ya upepo, mikondo ya bahari, na aina ya chombo kilichotumika.

Safari kwa njia ya nchi kavu kutoka Yudea hadi Roma ingekuwa ya polepole zaidi na yenye ugumu mkubwa. Wasafiri wangelazimika kusafiri kupitia mandhari mbalimbali, zikiwemo milima, mabonde na mito, na kukabiliana na vikwazo kama majambazi na maeneo yenye uhasama. Inakadiriwa kwamba kusafiri kwa miguu au kwa gari lililovutwa na farasi kungechukua miezi kadhaa. Muda wa safari pia ungeathiriwa na mambo kama hali ya barabara, upatikanaji wa malazi na vituo vya kupumzika, na hitaji la kupumzika na kujaza tena mahitaji njiani.

Wayahudi wa Wamakabayo walipotafuta muungano na Roma, wangetakiwa kutuma mabalozi kwenda Roma. Mara tu mabalozi hao walipopokelewa na mamlaka za Kirumi, kungekuwapo kipindi cha majadiliano. Kwa nadharia ya kihistoria, kwa kuwa hakuna kumbukumbu sahihi iliyopo, mara tu mkataba uliporasimishwa, ungehitajika kurudishwa Yudea kwa uthibitisho, kisha huenda ungehitajika kurejeshwa Roma ili kuthibitisha kwamba Wayahudi wameukubali. Ni karibu haiwezekani kuamini kwamba mchakato wa kuunda muungano katika kipindi hicho ungeweza kukamilika ndani ya mwaka mmoja, hivyo uelewa kwamba “muungano” unawakilisha mchakato kutoka 161 KK hadi 158 KK unalingana na mistari mingine ya unabii inayotambua historia inayoongoza kwenye sheria ya Jumapili ya aya ya kumi na sita.

“Muungano” ambao wanahistoria wote wanakubali kwamba ulianzishwa na Wayahudi wa Kimakabayo, ulianza katika Yudea mwaka 161 KK. Kusudi lake lilikuwa kwamba Wayahudi walitaka msaada dhidi ya Wasyria ambao walikuwa wakipambana nao tangu uasi wao ulipoanza mwaka 167 KK. Uasi huo ulichochea na juhudi za Matathia, kuhani Myahudi, na wanawe watano, hasa Yuda Makkabayo, za kupinga sera za kufanyizwa Wagiriki zilizowekwa na mtawala wa Kiseleuko Antioko IV Epifane. Sera hizo zilijumuisha majaribio ya kukandamiza desturi za kidini za Kiyahudi na kulazimisha kukubaliwa kwa mila na imani za Kigiriki.

Kichocheo cha uasi huo kilikuwa tukio katika kijiji cha Modein, ambako Mattathias alikataa kutii amri ya kutoa dhabihu kwa mungu wa Kigiriki. "Modein" limetokana na neno la Kiebrania

"modi'a," lenye maana ya "kutangaza" au "kupinga." Katika upinzani wake, Mattathias alimua Myahudi murtadi aliyekuwa karibu kutoa dhabihu hiyo, naye pamoja na wanawe wakakimbilia milimani, wakianzisha kampeni ya vita vya msituni dhidi ya majeshi ya Waseleukidi. Uasi wa Wamakabayo ulidumu kwa miaka kadhaa, wakati ambao Wamakabayo walishiriki mapigano mengi dhidi ya Waseleukidi na washirika wao. Licha ya kuzidiwa sana kwa idadi na vifaa, Wamakabayo walipata ushindi kadhaa muhimu.

Milki ya Seleukia ilikuwa ikitafuta kuwalazimishia Wayahudi dini ya Ugiriki, na Wagiriki wanawakilisha waulimwengu wa siku za mwisho. Dini yao inaonyeshwa katika woke-ism ambayo kwa sasa inalazimishwa juu ya Marekani na ulimwengu, na nguvu za waulimwengu za mfumo wa benki, vyombo vikuu vya habari, vituo vya elimu, na ubomoaji wa tofauti za kitaifa kupitia uhamiaji wa kulazimishwa wa wageni haramu. Wakati Antioko Epifane alipokuwa akiilazimisha dini ya Kigiriki juu ya Wayahudi, walikuwapo Wayahudi waliokuwa wakishirikiana na juhudi zake. Wamakabayo wanawakilisha tabaka moja la Wayahudi waasi-imani, ambao walikuwa wakiipinga dini ya Ugiriki, lakini pia kulikuwapo tabaka jingine la Wayahudi waasi-imani waliokuwa wakiiunga mkono kazi ya kuitekeleza dini ya Kigiriki.

Aya ya kumi na sita ni sheria ya Jumapili inayokuja hivi karibuni, na muungano wa mara tatu wa joka, mnyama na nabii wa uongo. Historia hiyo inatanguliwa na aya ya kumi na tatu hadi ya kumi na tano, ambapo mapigano matatu ya aya ya arobaini hutokea kuanzia aya ya kumi (1989), aya ya kumi na moja na ya kumi na mbili (vita vya Ukraine), na Vita vya Panium. Vita vya Panium vinawakilisha pambano ambalo mnyama wa nchi mwenye pembe mbili hushinda juu ya falsafa za kidini na kisiasa za mfuasi wa utandawazi.

Katika pambano hilo, rais wa mwisho wa Marekani atalazimika kushughulikia matokeo ya ushindi wa Putin na kuanguka kulikofuatia, kama kunavyowakilishwa katika aya ya kumi na moja na ya kumi na mbili. Ataunda muungano na NATO, au Umoja wa Mataifa, ili kutatua athari za kuanguka kwa Urusi, na katika historia ya muungano huo atahusisha Umoja wa Mataifa katika Vita vya Panium. Vita vya tatu vya aya ya arobaini vitakuwa kama vile vita vya kwanza vya aya ya arobaini. Kama vile Umoja wa Kisovieti ulivyoporomoka chini ya nguvu za kiuchumi na kijeshi za Marekani, wanautandawazi wa Umoja wa Mataifa watalazimika kurudia "perestroika," kipengele muhimu cha juhudi za Gorbachev za kuufanyia mageuzi Umoja wa Kisovieti, ingawa hatimaye zilichangia kusambaratika kwa mfumo wa Kisovieti na mwishowe kuvunjika kwa Umoja wa Kisovieti.

Vita vya tatu vinaonyeshwa kwa mfano wa vita vya kwanza, na kupitia shinikizo la kiuchumi na kijeshi Trump, kama anavyowakilishwa na Reagan, atalazimisha Umoja wa Mataifa kuingia katika "perestroika," ambayo ina maana ya uundaji upya au mageuzi. Uundaji upya huo utafanya Marekani kuwa katika uongozi wa mfumo wa wafalme kumi ambao ndio Umoja wa Mataifa. Katika vita hivyo upapa kisha utajitokeza katika historia, ukidai kuwa mtetezi wa mfumo ambao wakati huo Trump anaushinda.

Katika historia hiyo hiyo, Trump atakabiliwa na vita vya ndani vya wenyewe kwa wenyewe ambavyo atalazimika kukabiliana navyo, sawa na jinsi Abraham Lincoln alivyolazimika

kukabiliana navyo. Vita vya wenyewe kwa wenyewe vitakuwa kati ya makundi mawili pinzani yaliyopotoka katika imani ndani ya Marekani. Kundi moja kinawakilishwa na wale waliokubali dini na falsafa ya woke-ism, ambao ni wanautandawazi wapenda mageuzi wa vyama vyote viwili vya siasa. Kundi jingine (MAGA-ism) linadai kuwa Waprotestanti wa kweli, ingawa walipoteza hadhi hiyo mwaka 1844.

Mrengo wa Rais unawakilishwa na MAGA-ismu, na unajengwa juu ya dai potofu la kudumisha Uprotestanti wa kweli na Katiba. Dai la Woke-ismu ni dini ya Mama Dunia, Enzi Mpya, na imani kwamba Katiba hutekelezwa kulingana na hali zilizopo za kanuni za jamii, si kwa mawazo ya kizamani ya waasisi wa taifa.

Mattathias (Trump) ataweka kikomo kwa majaribio ya Wanademokrasia wa uglobu na wa mrengo wa maendeleo ndani ya Marekani, kama yanavyoakisiwa na uasi ulioanza Modein mwaka 167 KK. Trump kisha atarudia historia ya mwaka 164 KK, wakati Wamakabayo waliweka wakfu upya hekalu, jambo linalokumbukwa kwa kuadhimisha Hanuka. Kisha, katika kipindi kinachoakilishwa kuanzia 161 KK hadi 158 KK, Trump ataanza msukumo wa mwisho wa kusimamisha sanamu ya upapa, ambayo ni sanamu inayotambulisha uhusiano haramu kati ya mamlaka ya kidini na mamlaka ya kisiasa. Mnamo 158 KK, agano litatekelezwa, wakati ambapo sheria ya Jumapili ya aya ya kumi na sita inayokuja hivi karibuni itakapolazimishwa.

Danieli sura ya kumi na moja kwanza inabainisha jinsi Roma inavyotwaa udhibiti wa kisiasa, kisha Danieli anarudia na kupanua historia hiyo hiyo kwa mstari unaobainisha jinsi Roma inavyowatendea watu wa Mungu katika historia hiyo hiyo. Kuanzia aya ya kumi na sita mpaka aya ya kumi na tisa, viziuzi vitatu kwa Roma ya kipagani kutwaa udhibiti wa dunia vinaonyeshwa. Katika aya ya kumi na sita, Siria ilishindwa na Roma ya kipagani mnamo 65 KK, kisha Uyahudi ukashindwa na Pompeo mnamo 63 KK. Aya ya kumi na sita inabainisha wakati Roma iliposimama katika nchi ya uzuri, na kwa kufanya hivyo inakuwa kielelezo cha sheria ya Jumapili ya aya ya arobaini na moja ya sura hiyo hiyo.

Ni muhimu kutambua kwamba uvamizi huo ulitokea mwaka 63 KK [sambamba na 1863], katikati ya vita vya wenyewe kwa wenyewe vilivyokuwa vikiendelea ndani ya Yerusalemu. Uriah Smith alisema, "Pompey aliporejea kutoka katika msafara wake dhidi ya Mithridates, mfalme wa Pontus, washindani wawili, Hyrcanus na Aristobulus, walikuwa wakigombea taji la Yudea."

Majina "Hyrcanus" na "Aristobulus" yote mawili yana asili ya Kigiriki na yana umuhimu wa kihistoria, hasa katika muktadha wa historia ya Kiyahudi wakati wa kipindi cha Kihelenisti na nasaba ya Wahasmonea. "Hyrcanus" limetokana na neno la Kigiriki "Hurkanos," ambalo huenda lilitokana na neno "hurkan," linalomaanisha "mbwa-mwitu" katika lugha ya Kiajemi. Hyrcanus lilikuwa jina lililobebwa na watawala kadhaa wa Kihasmonea. "Aristobulus" linamaanisha "mshauri bora" au "mshauri aliye bora zaidi." Aristobulus pia lilikuwa jina lililobebwa na watawala kadhaa wa Kihasmonea. Majina yote mawili, "Hyrcanus" na "Aristobulus," ni majina yanayohusishwa na watu mashuhuri katika historia ya Kiyahudi wakati wa kipindi cha Wahasmonea. Walikuwa watawala waliotekeleza wajibu muhimu katika utawala na upanuzi wa Ufalme wa Kihasmonea katika Uyahudi. Wazao wa kinabii na wawakilishi wa ufalme wa

Kihasmonea katika wakati wa Kristo walikuwa Mafarisayo.

Pompey alipoiteka Yerusalemu, vyama viwili vya kisiasa vilihusisha asili yao na kipindi cha uasi wa Modein mnamo mwaka 167 KK. Mara tu Pompey alipoingizwa katika uasi huo, alidhamiria kuiteka Yerusalemu, na chama cha kisiasa cha Aristobulus kikaamua kumpinga, lakini chama cha Hyrcanus kikaamua kumfungulia Pompey milango. Kisha Pompey akaanzisha shambulizi lake dhidi ya Yerusalemu, na baada ya miezi mitatu Yerusalemu ikawa milele chini ya mamlaka ya Roma.

Kufikia aya ya kumi na tisa, Misri, kikwazo cha tatu na cha mwisho, ilitakwa na Roma. Kisha katika aya ya ishirini, kuzaliwa kwa Kristo kunatambuliwa huku Danieli anapoanza kuweka wazi jinsi Roma ingeshughulika na watu wa Mungu katika historia hiyo. Katika aya za ishirini na moja na ishirini na mbili Kristo anasulubiwa. Katika aya ya ishirini na tatu, agano lililoanza kuanzia mwaka 161 KK hadi 158 KK, linatambuliwa mara tu baada ya aya zinazoelezea tukio la msalaba, ambapo Wayahudi waasi walitangaza kwamba “hatuna mfalme ila Kaisari.” Sehemu inayowahusu Wayahudi waasi, waliowakilishwa na Wamakabayo, ambao walipinga kuingia kwa falsafa ya dini ya Kigiriki, na kwa kufanya hivyo wakaanzisha uhusiano usio mtakatifu na Roma, inafuata aya inayoainisha historia ya msalaba, ambako matunda ya uhusiano wao usio mtakatifu yalijidhihirisha kikamilifu.

Shekina haikurudi kamwe katika hekalu lililojengwa baada ya miaka sabini ya utekwa. Ushuhuda wa kinabii wa mwisho, uliotangazwa na Malaki, ulitolewa takriban katikati ya karne ya tano K.K. Hakukuwa na uwepo wa Mungu unaoonekana, wala ushuhuda wowote wa kinabii kwa mamia ya miaka kabla ya Wamakabayo kusimama dhidi ya ushawishi wa Kigiriki wa kimataifa. Mwanzoni mwa uasi wao, walitenda uasi uleule ambao wote Ptolemy na Mfalme Uzia walikuwa wameujaribu, wakati wafalme hao wote wawili walipotaka kutekeleza wajibu wa kuhani na kutoa sadaka hekaluni.

Yonathani Afusi (pia anajulikana kama Yonathani Maccabeus), alikuwa mmoja wa wana wa Mattathia, aliyeanzisha Uasi wa Wamakabayo, naye alitekeleza wajibu mkubwa katika kuongoza uasi wa Wayahudi dhidi ya Dola ya Seleukia. Baada ya kifo cha ndugu yake Yuda Maccabee vitani, Yonathani alichukua uongozi wa majeshi ya Wamakabayo. Mbali na uongozi wake wa kijeshi na kisiasa, Yonathani pia alichukua nafasi ya kuhani mkuu, akihudumu kama kiongozi wa kiroho wa watu wa Kiyahudi. Wajibu wa Yonathani wa pande mbili, kama kiongozi na pia kuhani mkuu, uliashiria maendeleo muhimu katika historia ya Kiyahudi, kwa kuwa uliunganisha mamlaka ya kisiasa na ya kidini ndani ya nasaba ya Wahasmonea. Uongozi wake ulisaidia kuimarisha uhuru wa Wayahudi na kuasisi utawala wa Wahasmonea katika Uyahudi.

Dhambi ileile ambayo Ptolemy alijaribu kutenda baada ya ushindi wa Raphia ilitimizwa tangu mwanzo kabisa wa uasi wa Wamakabayo. Ilikuwa ni dhambi ileile iliyopingwa na makuhani katika siku za mfalme Uzia, lakini utetezi wa Wamakabayo walioudai kwa ajili ya huduma za hekalu la Mungu ulikuwa udhihirisho uliopotoka na wa uasi wa muungano wa kanisa na serikali, na kwa hiyo unaashiria uasi wa Uprotestanti ulioasi ambao sasa unakusanyika kumuunga mkono Trump dhidi ya kupenya kwa itikadi ya kibwake ya utandawazi ya Biden.

Biblia hufundisha kwamba mtawatambua kwa matunda yao, na Mafarisayo wakati wa Kristo walikuwa mabaki ya mwisho ya nasaba ya Wahasmonea iliyoanza na Mattathias. Mattathias, na uasi aliouanzisha, ulizaa matunda ya Ufarisayo, kama wanavyofanya pia Waprotestanti waasi-imani wanaounga mkono dhana ya “Make America Great Again”. Amerika ilikuwa kuu wakati Katiba ilipoeleweka kuwa inalifanya kanisa na dola vitengane kimoja na kingine, lakini katika muujiza wa bandia unaowakilishwa na ushindi unaoadhimishwa kwa sikukuu ya Hanukkah, harakati za sheria ya Jumapili zitajitokeza waziwazi.

Tutaendelea na utafiti huu katika makala ijayo.

Hapo awali, wale waliowasilisha kweli za ujumbe wa malaika wa tatu mara nyingi wamechukuliwa kuwa wazua hofu tu. Utabiri wao kwamba ukosefu wa uvumilivu wa kidini ungetwaa mamlaka nchini Marekani, kwamba kanisa na serikali vingeingana kuwatesa wale wanaozishika amri za Mungu, umetangazwa kuwa hauna msingi na wa kipuuzi. Kumetangazwa kwa kujiamini kwamba nchi hii isingewahi kuwa kingine chochote ila kile ambacho imekuwa—mtetezi wa uhuru wa kidini. Lakini kadiri suala la kulazimisha utunzaji wa Jumapili linavyochochewa kwa upana, tukio ambalo kwa muda mrefu limeshukiwa na kutoaminiwa linaonekana kukaribia, na ujumbe wa tatu utaleta athari ambayo usingeweza kuwa nayo hapo kabla.

Katika kila kizazi Mungu amewatuma watumishi Wake kukemea dhambi, ulimwenguni na kanisani pia. Lakini watu hutamani waambiwe mambo laini, na ukweli safi ulio wazi bila mapambo haukubalika. Wanamageuzi wengi, walipoanza kazi yao, waliamua kutumia busara kuu katika kukabili dhambi za kanisa na taifa. Walitumaini, kwa mfano wa maisha safi ya Kikristo, kuwaongoza watu warudi kwenye mafundisho ya Biblia. Lakini Roho wa Mungu aliwashukia kama alivyomshukia Eliya, akimsukuma akeme dhambi za mfalme mwovu na watu waliokengeuka imani; hawakuweza kujizuia kuhubiri matamko ya wazi ya Biblia—mafundisho ambayo walikuwa wamesita kuyawasilisha. Walisukumwa kutangaza kwa bidii ukweli na hatari iliyotishia nafsi. Maneno ambayo Bwana aliwapa waliyasema, bila kuogopa matokeo, na watu walilazimika kusikia onyo.

Hivyo ujumbe wa malaika wa tatu utatangazwa. Wakati unapowadia wa kuutolewa kwa nguvu kuu zaidi, Bwana atafanya kazi kupitia vyombo vya unyenyekevu, akiongoza akili za wale wajitoleao wakfu kwa huduma Yake. Watenda kazi watahitimishwa zaidi kwa mpako wa Roho Wake kuliko kwa mafunzo ya taasisi za kisomi. Watu wa imani na sala watalazimika kwenda mbele kwa ari takatifu, wakitangaza maneno anayowapa Mungu. Dhambi za Babeli zitawekwa wazi. Matokeo ya kutisha ya kulazimisha kwa mamlaka ya kiraia utekelezaji wa desturi za kanisa, uenezaji wa urohoni, na maendeleo ya kwa siri lakini ya haraka ya nguvu ya Kipapa—yote yatafichuliwa. Kwa maonyo haya mazito watu wataamshwa. Maelfu kwa maelfu watasikiliza ambao hawajawahi kusikia maneno kama haya. Kwa mshangao wanasikia ushuhuda kwamba Babeli ni kanisa, lililoanguka kwa sababu ya makosa na dhambi zake, kwa sababu ya kukataa kwake ukweli uliotumwa kwake kutoka mbinguni. Watu wanapoenda kwa walimu wao wa zamani wakiwa na swali la shauku, Je, mambo haya ni kweli? wahudumu wanawasilisha hadithi zilizobuniwa, hutabiri mambo laini ya kupendeza, ili kutuliza hofu zao na kuinyamazisha dhamiri iliyoamshwa. Lakini kwa kuwa wengi wanakataa kuridhika na

mamlaka ya wanadamu tu na wanadai kauli iliyo wazi, 'Hivi asema Bwana,' wahudumu maarufu, kama Mafarisayo wa zamani, wakiwa wamejaa hasira mamlaka yao inapotiliwa shaka, watahutumu ujumbe huo kuwa wa Shetani na kuwachochea makundi yanayopenda dhambi kuwadhihaki na kuwatesa wale wauutangazao.

Kadiri mzozo unavyoenea katika nyanja mpya na akili za watu zinapolekezwa kwenye sheria ya Mungu iliyokanyagwa chini, Shetani yuko kwenye harakati. Nguvu inayofuatana na ujumbe huo itawatia hasira tu wale wanaoupinga. Makasisi watafanya juhudi karibu zinazopita uwezo wa kibinadamu kuizuia nuru isije ikaangaza juu ya makundi yao. Kwa kila njia iliyo mikononi mwao watajitahidi kukandamiza mjadala wa maswali haya muhimu. Kanisa linaomba msaada kwa mkono wenye nguvu wa mamlaka ya kiraia, na, katika kazi hii, wafuasi wa Papa na Waprotestanti wanaungana. Kadiri harakati za kulazimisha uadhimisho wa Jumapili zinavyozidi kuwa jasiri na thabiti, sheria itatumika dhidi ya waishika amri. Watatishwa kwa faini na kifungo, na baadhi watapewa nafasi za ushawishi, na thawabu na faida nyingine, kama vishawishi vya kuikana imani yao. Lakini jibu lao thabiti ni: 'Tuonyesheni kwa neno la Mungu kosa letu', ombi lile lile lililotolewa na Luther chini ya hali zinazofanana. Wale wanaoshtakiwa mbele ya mahakama hutoa utetezi wenye nguvu wa ukweli, na baadhi ya wanaowasikia wanaongozwa kuchukua msimamo wa kushika amri zote za Mungu. Hivyo, nuru italetwa mbele ya maelfu ambao, la sivyoyote, wasingejua chochote kuhusu kweli hizi. Pambano Kuu, 605, 606.